

Asia: OM 21/41/2016

Työryhmän ehdotus hallituksen esitykseksi laiksi henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä

1 LUKU. YLEISET SÄÄNNÖKSET

Kommentit ehdotetun lain 1 lukuun

Lakiehdotuksen 3 § 1 momentin 7 kohdassa määritetään henkilötietojen käsittelijä luonnolliseksi henkilöksi tai oikeushenkilöksi, viranomaiseksi, virastoksi tai muuksi elimeksi, joka käsittelee henkilötietoja rekisterinpitäjän lukuun. Ehdotuksen 17 § 3 momentissa asetetaan henkilötietojen käsittelijän toiminnan edellytykseksi kirjallinen sopimus tai määräys. Perusteluissa olisi tärkeää selvittää tarkoitetaanko henkilötietojen käsittelijällä myös rekisteripitäjänä toimivan viranomaisen palveluksessa olevia virkamiehiä. Edelleen 18 §:n mukaisen selosteen käsittelytoimista laatiminen jää käytännössä vaikeasti hahmottuvaksi. Perusteluissa tulisi selkeyttää säännöstä ja yksittäisen käsittelijän velvollisuuden laajuutta.

2 LUKU. HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYN YLEISET EDELLYTYKSET

Kommentit ehdotetun lain 2 lukuun

Lakiehdotuksen 8 §:n perusteluissa tulisi tarkentaa, mitä tarkoitetaan erottamisedellytyksen lisämääreellä ”tarvittaessa ja mahdollisuuksien mukaan selvästi”. Henkilöiden asema liittyy aina tiettyyn rikosasiaan ja saattaa vaihdella samassa kokonaisuudessa käsiteltävissä eri asioissa ja muuttua myös saman asian käsittelyn aikana.

Lakiehdotuksen 11 §:ssä ehdotetaan muutosta nykyiseen henkilötietolakiin siten, että arkaluonteisina ei pidettäisi enää tietoja, jotka kuvaavat rikollista tekoa, rangaistusta tai muuta rikoksen seuraamusta. Siltä osin, kun on kysymys rikoksen uhria koskevista em. tiedoista tulisi nämä kuitenkin sisällyttää erityisiä henkilötietoryhmiä koskevaan sääntelyyn, koska rikokseen liittyvät tiedot eivät uhrin kannalta aina ole terveystietoja tai muita ehdotetussa lainkohdassa nyt käsiteltyjä tietoja.

3 LUKU. REKISTERINPITÄJÄ JA HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELIJÄ

Kommentit ehdotetun lain 3 lukuun

Lakiehdotuksen 14 § säädetään osoittamisvelvollisuudesta. Sen täyttämiseen liittyy olennaisesti henkilötietojen käsittelyyn käytettävien tietojärjestelmien suunnitteleminen sellaisiksi, että tiedot ovat kulloinkin vain sellaisen käsittelijän käytettävissä, jolla on niihin virkavelvollisuuksiin perustuva oikeus. Ehdotuksen 32 § edellytetty henkilötietojen suojaus automatisoidussa käsittelyssä tulisi mahdollisimman pitkälti ottaa huomioon jo tietojärjestelmiä kehitettäessä. Käyttövaltuushallinnan ja muiden järjestelmätekniisten ratkaisujen kautta tulisi rajata selkeästi tietojen saatavuus vaarantamatta käytettävyyttä ja ratkaisuprosessin sujuvuutta.

4 LUKU. REKISTERÖIDYN OIKEUDET

Kommentit ehdotetun lain 4 lukuun

-

5 LUKU. TIETOTURVALLISUUS

Kommentit ehdotetun lain 5 lukuun

-

6 LUKU. TIETOSUOJAVASTAAVA

Kommentit ehdotetun lain 6 lukuun

Tietosuojavastaavan tehtävän hoitaminen edellyttää ehdotuksen mukaan perehtyneisyyttä lainsäädäntöön ja alan käytänteisiin. Sen tulisi nimenomaisesti edellyttää myös rekisterinpitäjän toimialan tuntemusta. Käytännössä tehtävän hoitaminen edellyttäneenä pääsyä rekisterinpitäjän hallussa oleviin henkilötietoihin. Tehtävän antamiseen rekisterinpitäjään nähden kokonaan ulkopuoliselle henkilölle tulisikin lähtökohtaisesti suhtautua varauksella ja soveltaa mahdollisuutta ainoastaan poikkeustilanteissa. Eri rekisterinpitäjien yhteisen tietosuojavastaavan tulisi olla perehtynyt kaikkien rekisterinpitäjien toimialoihin ja siksi yhteinen tietosuojavastaava voisi käytännössä tulla kysymykseen esim. tilanteissa, joissa viranomaiset käsittelevät henkilötietoja samassa tai toisiinsa kytköksissä olevissa tietojärjestelmissä.

7 LUKU. HENKILÖTIE TOJEN SIIRROT KOLMANSIIN MAIHIN JA KANSAINVÄLISILLE JÄRJESTÖILLE

Kommentit ehdotetun lain 7 lukuun

-

8 LUKU. VALVONTAVIRANOMAINEN

Kommentit ehdotetun lain 8 lukuun

-

9 LUKU. OIKEUSTURVA

Kommentit ehdotetun lain 9 lukuun

10 LUKU. ERINÄISET SÄÄNNÖKSET

Kommentit ehdotetun lain 10 lukuun

11 LUKU. VOIMAANTULO- JA SIIRTYMÄSÄÄNNÖKSET

Kommentit ehdotetun lain 11 lukuun

Lokitietoja koskevan siirtymäajan päättyessä 2023 on rikosasioiden aineistopankkijärjestelmä (AIPA) nykyisen aikataulun mukaan otettu käyttöön. Tämänhetkinen suunnitelma lähtee siitä, että ajankohta käyttöönotolle olisi vuosi 2020. Käyttöönotto on kuitenkin täysin riippuvainen poliisin VITJA-järjestelmästä.

AIPA-järjestelmän osalta ei myöskään ole vielä selvää, missä laajuudessa avoimien rikosasioiden siirtäminen AIPA-järjestelmään käyttöönoton yhteydessä toteutetaan. Jos AIPA:n käyttöönoton yhteydessä ei tehdä avoimien asioiden siirtoa, tulevat ne käsiteltäviksi loppuun Sakari-järjestelmässä. Tällöin on selvää, että siirtymäajan päättyessä 2023 Sakari-järjestelmä voi olla jossain määrin edelleen aktiivisessa käytössä. Sakari-järjestelmän käyttöaste vuonna 2023 riippuu AIPA-järjestelmän käyttöönoton aikataulusta. Mikäli AIPA:n käyttöönotto siirtyy suunnitellusta ajankohdasta eteenpäin, on Sakari-järjestelmän käyttöaste siirtymäajan päättyessä laajempi.

Vaikka avoimet asiat siirrettäisiinkin AIPA:an, jäisi Sakari-järjestelmä ja siihen liittyvä Notes -kanta edelleen käyttöön hakutoimintoja varten. Tällöinkin kysymys olisi direktiivin soveltamisalaan kuuluvasta henkilötietojen käsittelystä.

Oikeusrekisterikeskuksen asiantuntijoiden kanssa käytyjen alustavien keskustelujen perusteella vaikuttaa siltä, että lokitustoiminnon rakentaminen siinä vaiheessa lähes 25 vuotta vanhaan tietojärjestelmään ei olisi välttämättä teknisesti edes mahdollista, saati taloudellisesti realistista. AIPA-hankkeen ja oikeusrekisterikeskuksen tulee pyrkiä löytämään lain edellyttämä kestävä ratkaisu järjestelmien lokitustoimintojen järjestämiselle ja mikäli tämä ei ole mahdollista, tarvittaessa tulee harkita sovellettavaksi direktiivin 63 artiklan 3 kohdan ns. vakavien vaikeuksien perustetta etenkin, jos Sakari-järjestelmä edelleen vuonna 2023 on aktiivisesti käytössä oleva järjestelmä.

YLEISPERUSTELUT

Kommentit ehdotuksen yleisperusteluihin

Valtakunnansyyttäjänvirasto pitää esityksen lähtökohtana olevaa yhtenäistä yleislakia, jonka säännökset ovat kaikille rikosprosessiketjun viranomaisille samat, tarkoituksenmukaisena ja käytännön toimijoiden kannalta selkeänä ratkaisuna.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

Kommentit ehdotuksen yksityiskohtaisiin perusteluihin

-

ERITYISLAINSÄÄDÄNTÖÖN EHDOTETUT MUUTOKSET

Kommentit oikeusministeriön hallinnonalan erityislainsäädäntöön ehdotettuihin muutoksiin

-

MUUT MAHDOLLISET KOMMENTIT

Muut mahdolliset kommentit työryhmän mietintöön

-

Toiviainen Raija
Valtakunnansyyttäjänvirasto

Hervonen Johanna
Valtakunnansyyttäjänvirasto